

Aan
de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA 's-GRAVENHAGE

Datum	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Bijlage(n)
3 februari 2003		I/SOI/I 03001559	

Onderwerp
Kabinetsreactie op het AWT-advies 'KP6 laten werken'.

Inleiding

Met het oog op het nieuwe Zesde Kaderprogramma voor Onderzoek, Technologische Ontwikkeling en Demonstratie Activiteiten 2002-2006 (hierna KP6) is eind 2001 aan de Adviesraad voor het Wetenschaps- en Technologiebeleid (hierna AWT) verzocht te adviseren over de volgende vraagstukken:

1. Beschikken Nederlandse universiteiten, kennisinstellingen en bedrijven over voldoende wetenschappelijke, technologische en managementcapaciteiten om volgens de nieuwe instrumenten te kunnen deelnemen aan KP6?
2. In hoeverre kan en moet de overheid maatregelen nemen om deelname aan KP6 te vergemakkelijken?
3. Hoe kan Nederland het beste profiteren van de nieuwe instrumenten in KP6 en er voor zorgen dat het nieuwe ontwikkelingen kan blijven volgen? Wat zijn de kansen en bedreigingen die KP6 met zich meebrengt?

Algemeen advies AWT

Het algemene advies van de AWT samengevat, wijst erop dat het nationale belang van deelname aan KP6 vooral ligt in de kansen die deelname biedt. Het vermogen tot kennisontwikkeling en –benutting kan door deelname vergroot worden. De AWT stelt dat dit als maatstaf voor het Nederlandse belang moet dienen. Dit is volgens de AWT belangrijker dan het financiële criterium van de ‘juste retour’. Daarbij baseert de Raad zich op twee opvattingen over kennis:

- kennis als product: het resultaat van participatie aan een programma als KP6 als input voor innovatieprocessen;
- kennis als vermogen: het vermogen om nieuwe kennisontwikkelingen te doorgronden, daarop voort te bouwen en tot innovatie te komen.

Bezoekadres	Doorkiesnummer	Telefax
Hoofdkantoor Bezuidenhoutseweg 30 Postbus 20101 2500 EC 's-Gravenhage	Telefoon (070) 379 89 11 Telefax (070) 347 40 81 Email ezpost@minez.nl Website www.minez.nl	Behandeld door Lennart Kamphuis <i>Verzoeken bij beantwoording van deze brief ons kenmerk te vermelden</i>

De AWT benadrukt dat beide benaderingen elkaar niet uitsluiten, maar dat de benadering 'kennis als vermogen' steeds belangrijker zal worden.

Knelpunten volgens AWT

De knelpunten voor succesvolle Nederlandse deelname aan KP6 zijn volgens de AWT:

- het kunnen en willen maken van strategische keuzes, vooral door universiteiten;
- de absorptiecapaciteit van het onderzoeksbestel in termen van mensen en middelen;
- de benodigde managementcapaciteit ten behoeve van de consortia van KP6;
- het omgaan met IPR (voortkomend uit de nieuwe instrumenten van KP6).

Aanbevelingen door AWT

De AWT doet aanbevelingen langs de volgende lijnen:

- A. Scheppen van stimulerende condities en randvoorwaarden;
- B. Actief faciliteren en stimuleren van deelname aan KP6;
- C. Visie op verdergaande internationalisering onderzoeksbeleid.

Algemene Kabinetsreactie

Het Kabinet ziet 'kennis als vermogen' als een zinvol concept voor verdere ontwikkeling van het overheidsbeleid. Niet alleen met het oog op internationalisering van het onderzoeksbeleid, maar ook voor de voorbereiding van het Nederlandse voorzitterschap van de EU in 2004. De consortia in KP6 zullen van grote omvang zijn. Wat hiervan de gevolgen zijn voor de Nederlandse kennisinstellingen, blijft in het advies enigszins onderbelicht. De Nederlandse overheid zal dit proces aandachtig moeten volgen en zal moeten bezien waar zij hierin een rol moet spelen.

Reactie op knelpunten

- Strategische keuzes. Het ontbreken van dynamiek in de budgetten van universiteiten en kennisinstellingen kan een belemmering vormen voor deelname aan projecten die gezien hun schaal een forse extra investering vergen, zoals Europese onderzoeksprojecten. Bij kennisinstellingen zien wij echter een toenemende wil en een toenemend vermogen om keuzes te maken die leiden tot inhoudelijk toegespitste inzet en kritische massa.
- In Nederland is recentelijk fors geïnvesteerd in *human resources* via de zogenaamde Vernieuwingsimpuls en door het verbeteren van de arbeidsvoorwaarden van AIO's. In de toekomst moet gewerkt worden aan het oplossen van het groeiende tekort aan getalenteerde onderzoekers en aan het realiseren van een grotere instroom van studenten in onderzoek (zeker in de bètavakken). Kennisinstellingen moeten geholpen worden een HRM-beleid te ontwikkelen volgens het carrièrebeginsel. Op Europees niveau lopen in het kader van het realiseren van de zogenaamde Lissabondoelstellingen ook de nodige acties op HRM-gebied.
- Participatie in KP6-projecten zou vooral op de eigen managementcapaciteit van bedrijven en kennisinstellingen moeten zijn gebaseerd. Hoewel NWO aarzelingen heeft ten aanzien van het zelf leveren van onderzoeksmanagement in grootschalige KP6-projecten, behoort dit in beginsel wel tot de mogelijkheden en zal NWO waar gevraagd en waar aan de orde overwegen een

dergelijke rol op zich te nemen. De Minister van Economische Zaken zal Senter/EGL opdracht geven om in de voorlichting ook aandacht te schenken aan managementvormen van KP6-projecten.

- IPR. Het Kabinet streeft ernaar om onderzoekers, onderzoeksinstellingen en ook bedrijven uit te dagen om resultaten van onderzoek optimaal te benutten. De discussie over IPR en het universitair octrooibeleid zal vanuit de overheid nauw worden gevolgd en waar nodig gestimuleerd. De Kamer zal hierover worden geïnformeerd.

Reactie op aanbevelingen

A. Scheppen van stimulerende condities en randvoorwaarden.

1. Het Nederlandse beleid gericht op de publiek-private kennisinfrastructuur is mede ingegeven door het uitgangspunt dat door de AWT als wenselijk wordt geacht: het streven naar een balans tussen excellentie en zwaartepunten, een brede basis en ruimte voor vernieuwing. De thematische prioriteiten van KP6 sluiten goed aan bij de Nederlandse onderzoeksprioriteiten, zoals ondermeer opgenomen in het Strategisch Plan 2002-2006 van NWO, de impulsen in het kader van Genomics en versterking van de kennisinfrastructuur (ICES-KIS). Tegelijkertijd stellen wij vast dat Nederlandse zwaartepunten als de TTI en Onderzoeksscholen, die model hebben gestaan voor het nieuwe instrumentarium van KP6, tot dusverre relatief weinig participeerden in het EU-Kaderprogramma.

Het Ministerie van Economische Zaken heeft inmiddels de diensten van Senter/EGL ter beschikking gesteld aan de TTI. Een eerste overleg tussen het Ministerie van Economische Zaken met de TTI eerder dit jaar, heeft geresulteerd in deelname door alle vier TTI aan diverse 'expressions of interest' voor KP6. Wat de deelname van Onderzoeksscholen betreft, lijkt sprake te zijn van een per wetenschapsgebied sterk wisselend beeld. De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen zal overleg voeren met de VSNU, NWO en KNAW met als oogmerk het potentieel bij Onderzoeksscholen voor deelname aan KP6 verder in kaart te brengen en deelname aan KP6 te vergroten.

2. Een algemeen streven van de Nederlandse regering is reeds om de Nederlandse aanwezigheid binnen de Europese Commissie te verhogen¹. Tijdelijke detacheringen en stages vanuit vakministeries vormen alternatieven om de Nederlandse vertegenwoordiging in Brussel te verbeteren. Daarnaast zal veel aandacht gegeven worden aan Nederlandse vertegenwoordiging in andere EU-gremia (Programmacomités, High Level Groups, Fora, etcetera) en aan het contact met de Nederlandse leden in de voor KP6 relevante commissie (ITRE) van het Europees Parlement.

De nieuwe comitéstructuur van KP6 alsmede het aanstaande EU-voorzitterschap zullen op korte termijn de betrokkenheid van de ambtelijke top van de ministeries van Economische Zaken en Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen bij de EU-besluitvorming verder vergroten en geeft aanleiding te kijken naar de door de AWT bepleite versterking van de Permanente Vertegenwoordiging (PV) van Nederland bij de Europese Unie. Een uitbreiding van de capaciteit voor de post Onderzoek bij de PV, tijdens en voorafgaand

¹ Trendnota Arbeidszaken Overheid 2002 (Kamerstukken II, 2001-2002, 298 002, nrs. 1-2)

aan het EU-voorzitterschap, vanuit de departementen, is in elk geval gewenst om een effectieve voorbereiding en begeleiding van het EU-voorzitterschap mogelijk te maken. Bezien zal worden of daarnaast een versterking noodzakelijk is om meer aandacht te kunnen geven aan vraagstukken rond de Europese Onderzoeksruimte, naast de nu dominerende betrokkenheid bij KP6.

3. Naar onze mening zou ernaar gestreefd moeten worden de internationalisering integraal deel te laten uitmaken van het reguliere beleid. Zo kunnen nationaal beleid en EU-beleid elkaar meer beïnvloeden en stimuleren. Binnen het Ministerie van Economische Zaken is het principe van het laten 'indalen van Europa' reeds algemene werkwijze geworden, en ook binnen het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen is veelal sprake van een combinatie van nationale en EU-dossiers.

B. Actief faciliteren en stimuleren van deelname aan KP6.

1. Senter/EGL zal zich in de toekomst gaan richten op een hoogwaardige en meer pro-actieve voorlichting, gericht op 'makelen en schakelen'. Dit is belangrijk voor de totstandkoming van consortia. Senter/EGL fungeert al als centraal meldpunt en beschikt over een goed beeld van de Nederlandse participatie aan de kaderprogramma's. Door verbeteringen in de aanlevering van data door de Europese Commissie en het informatiesysteem van Senter/EGL, is nu uitgebreide en kwalitatief hoogwaardige informatie voor het overheidsbeleid op database beschikbaar. Er zijn afspraken gemaakt tussen Senter/EGL en NWO over informatie-uitwisseling.

2. Door Senter/EGL is voorts een begin gemaakt met het opvolgen van de aanbeveling om samenwerkingsprestaties te monitoren door resultaten van de indieningen door Nederlandse partijen te volgen en te analyseren. Ook NWO ziet voor zichzelf een belangrijke rol weggelegd bij het monitoren van de wetenschappelijke aspecten van de in Brussel ingediende projecten en netwerken, zodat samenwerking op dit punt tussen beide organisaties in de rede ligt. Wij zullen er bij beide organisaties op aandringen deze in de toekomst te intensiveren, voortbouwend op de recent tussen beide partijen gesloten samenwerkingsovereenkomst.

3. Senter/EGL zal fungeren als helpdesk. De aard van de nieuwe instrumenten zal met zich mee brengen dat vragen complexer zijn en zal bijgevolg hogere eisen worden gesteld aan de dienstverlening door Senter/EGL. Een eerstelijns voorziening voor vragen en advisering ten aanzien van het kaderprogramma is al lange tijd aanwezig bij Senter/EGL, maar zal aan de nieuwe eisen van het instrumentarium van KP6 worden aangepast. Er zal meer aandacht worden gegeven aan de deelnameregels, contracten tussen consortia-partners, financiële en juridische aspecten van projectdeelname, en monitoring en evaluatie.

Wat betreft de deelname van universitaire onderzoeksgroepen aan KP6 is een goede samenwerking tussen Senter/EGL en NWO cruciaal. Positief is dan ook dat er goede werkafspraken zijn gemaakt tussen beide organisaties over samenwerking in het kader van KP6. Voor deelname door het MKB aan KP6 zal onderzocht worden of er meer nadruk kan worden gegeven aan kennisdiffusie naar het MKB toe via het Innovation Relay Centre (IRC) binnen Senter.

C. Visie op verdergaande internationalisering van het onderzoeksbeleid.

De derde aanbeveling van de AWT om strategische vraagstukken voor de langere termijn te agenderen die door internationalisering van onderzoeksbeleid worden opgeroepen, wordt door het Kabinet onderschreven. Een breed gedeelde visie over de verdere internationalisering van het onderzoeks- en innovatiebeleid, de inrichting van het Europese onderzoeks- en innovatiebestel, als de toekomstige inhoudelijke invulling en het instrumentarium van de toekomstige Kaderprogramma's is van groot belang. Mede tegen de achtergrond van het naderende Nederlandse EU-voorzitterschap in 2004 zullen strategische discussies georganiseerd worden over internationalisering van het onderzoeksbeleid. Daarin zien wij voor de AWT een adviserende rol weggelegd.

(w.g.) H. Hoogervorst
Minister van Economische Zaken

Mede namens:
mevrouw M.J.A. van der Hoeven
Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen